

Gedachten
voor de
vier seizoenen

Een
ogenblik

BÉNÉDICTE LEMMELIJN

halewijn / Adveniat

Auteur: Bénédicte Lemmelijn

Foto's: Hans Ausloos en Bénédicte Lemmelijn

Vormgeving en druk: Halewijn nv

De teksten in dit boek verschenen als column in het christelijk opinieblad *Tertio* of in *Basis*

© Halewijn nv 2022, Halewijnlaan 92, 2050 Antwerpen, België

www.halewijn.info

In samenwerking met uitgeverij Adveniat, Amaliaaan 126-G, 3743 KJ Baarn, Nederland

www.adveniat.nl

© *Tertio*

© *Basis*

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

D/2022/5930/033

ISBN 978-90-8528-676-9

Voorwoord

Het boekje dat u ter hand nam, zal u niet vermoeien met moeilijke theologische traktaten of zwaar filosofische reflecties over alles wat het leven ons biedt noch over alles waarin dit bestaan ons uitdaagt of op de proef stelt. In lichte, toegankelijke teksten overdenk ik het leven vanuit de heel concrete ervaring van een enkel, soms subtiel on-ooglijk ogenblik. In poëtische, beeldende taal neem ik u mee in de waarneming die letterlijk mijn blikveld binnenvalt, en die in datzelfde 'ogen-blik' mijn gedachten meeneemt in een mijmering die het leven overdenkt, die ons bestaan proeft en toetst, die in vreugde of weemoed, in liefde en pijn, in groei en teloorgang als het ware de breedte en de diepte van de werkelijkheid overpeinst. Het gaat om niet meer of niet minder dan de realiteit die onverwacht mijn blikveld binnenvalt en er ontmoeting teweegbrengt, die vervolgens de deining van mijn gedachten in beweging zet en die in mildheid, in ontroering, in verdriet en in vreugde het leven zelf kleurt. Ik neem u mee, doorheen de seizoenen van het jaar, doorheen het lief en leed van elke dag, en dat alles in het bewuste besef van de draagwijdte van een enkel moment in één ogenblik.

Jarenlang heb ik deze stukjes geschreven, voor Tertio en voor Basis, tussen 2015 en 2022. Ik hoop het te mogen blijven doen. Echter, de vele mooie reacties die ik doorheen die jaren kreeg, deden het plan ontstaan om ze samen te brengen in een boekje. Ze kwamen tot stand door de seizoenen heen, en vertelden over de seizoenen van het leven. Om die reden werden ze in deze bundel niet zomaar chronologisch achter elkaar geplaatst, maar geordend volgens de seizoenen die ze beschrijven: inderdaad in ontluiken, groeien en uitdeinen, in lief en in leed. Ik nodig u uit om er, met een kopje koffie of thee en misschien met een dekentje, samen met mij even in te verdwalen.

Zomer

Stilte

HET IS 22.50 UUR. Een normaal uur, zal u denken. Ik zit nog wat te werken. En ook dat is vrij normaal, zegt u. Maar het schrijven vanavond is voor mij heel bijzonder. Ik zit, helemaal alleen, in de bibliotheek van de abdij van Chimay. Door de grote ramen valt, vanuit een ingeslapen park, alleen nog duisternis naar binnen. In de ruime, sobere gangen branden enkel nog permanente nachtlampen. De monniken slapen of zijn in elk geval aan hun nachtrust begonnen. Het is doordringend stil hier op dit ogenblik. Ik heb overigens de hele dag nog geen woord gezegd, wat – wie mij kent, zal het bevestigen – zéér bijzonder is. Ver weg van de wereld waarin 23 uur nog drukte betekent, is dit een speciale ervaring. En ook de stilte is treffend. Het blad dat ik omdraai of de tikkende toetsen van mijn laptop: het zijn de enige geluiden die waar te nemen vallen, naast af en toe de verre roep van een eenzame roofvogel of het sporadische uitdeinende getjilp van een paar mussen die de slaap niet vinden. Het doet me nadenken over stilte.

Stilte is een hot item geworden. 'Google' even het woord, en u ziet wat er allemaal verschijnt! Mensen betalen veel geld om zich terug te trekken in 'stilte-resorts' en er dan hun smartphones op commando af te zetten, om zo van de 'stilte' doordrongen te worden. En ja, stilte is sinds mensenheugenis en in alle religieuze tradities iets bijzonders. We spreken niet voor niets van een 'heilige' stilte. We ervaren er bij uitstek de kern van ons wezen, onze intrinsieke verbondenheid én de voeling met wat ons ten diepste overstijgt.

Echter, in ons soms krampachtige tijdssegment bemerk ik ook een vertekening. De ervaring van stilte die mensen zo naarstig nastreven, gaat eigenlijk niet om het effect van de stilte op zichzelf, hoe deugd-doend die ook kan zijn. Mensen betalen voor stilte of ze trekken zich terug om te gaan mediteren, vol goede bedoelingen. Maar vervolgens ergeren ze zich meteen aan de auto's die buiten toch nog voorbij ko-

men of aan het drietal F16's dat overvliegt. Het gebeurde zelfs al dat mensen klaagden omdat kinderen te veel 'lawaaï' maakten ...

Naar mijn bescheiden mening gaat het daar niet om. Letterlijke stilte bestaat nergens. Héél misschien op de toppen van de Himalaya, maar daar is het dan ook zo koud dat er weinig leven is en de stilte levenloos wordt. Als u gaat wandelen – in het bos, het veld of zelfs in een abdijpark – moet u maar eens luisteren. De vogels houden helemaal niet van zwijgen. De wind ruist door de bladeren. Zelfs de bijen zoemen niet geluidloos. En de boer, hij ploegde voort. De aarde moet gekeerd en het gras gemaaid worden, ook in het domein van een abdij. Al wat leeft, beweegt. Absolute stilte is er niet, of anders gezegd, ook de stilte kent haar geluiden. Stilte leeft.

Wie zich daaraan ergert, is ver van huis. Stilte gaat helemaal niet enkel om letterlijke stilte. Het opzoeken van uiterlijke stilte heeft eigenlijk de bedoeling tot innerlijke stilte te leren komen. Meer nog, paradoxaal kan men innerlijke stilte ook koesteren te midden van activiteit en zelfs drukte. Alles heeft te maken met milde integratie en innerlijke harmonie. Een ergerlijk oordeel over de niet-absolute stilte is geheel het tegendeel. Met andere woorden, de oefening in de letterlijke stilte is slechts de oefening. Waar het om gaat, is het komen tot een innerlijke rust, een diepe aandachtigheid, een milde fijngevoeligheid, een gedragen levensattitude, een fundamentele *state of mind*. Ik wens ze u toe, ook buiten een abdij op een nachtelijk uur.

Herfst

Kostbaar broos

EEN GEWONE OCHTEND, een late zomerdag midden in een erg ongewone herfst. Een gewone rit, langs de gewone weg, gewoon op weg naar het werk van de dag. En toch, het is in feite een tikkeltje méér dan 'gewoon'. Want voor wie echt kijkt, is niets gewoon. Er is altijd iets dat ons raken kan. Iets dat ons denken, of in mijn geval mijn gekende mijmeren, als een theelichtje aansteekt. En zo ook vandaag. Ik rijd voorbij, en het komt bij me binnen.

Op ranke harige steeltjes zie ik ze staan, de kopjes bij elkaar gestoken, als drie verdwaalde juffertjes: verloren uit de zomer, in de herfst beland. Sidderend vertellend fluisteren ze mee met de wind: drie laat ontsproten rode klapprozen aan de voet van een lantaarnpaal in de wat ruige berm naast de weg. Hun blaadjes haast doorzichtig – minder hevig rood dan hun zusjes in juni – zijn ze niettemin ogenblikkelijk voor mij een evocatie van schoonheid en broosheid in één. 'Alles van waarde is weerloos', schreef Lucebert al een hele poos geleden. Ik zie het vandaag in deze drie kwetsbare bloemen. Ze zijn er het levende voorbeeld van. En het klinkt misschien vreemd of weeral een beetje ongewoon: 'weerloos waardevol'. Zelfs onze taal vertolkt het paradoxaal als ik '-loos' en '-vol' bij elkaar plaats.

Want ja, ze zijn weerloos en ontegenlijk broos, zulke wilde klapprozen. Ik weet niet of u het al eens probeerde, ze in een vaas te zetten. Uit de talloze keren dat ik het als kind waagde, leerde ik eerst alleen maar dat ze meteen hun flinterdunne blaadjes verliezen, vanaf het moment dat ik ze rechtop in mijn hand hield en de wind er zelfs maar even in speelde. Heel vaak nog vóór ik thuis was. Maar ik gaf het eigenlijk nooit op en de jaren maakten me wijzer. Ik zal het u verklappen. Ik vond een manier om ze toch, ook binnen, te koesteren en mooi te laten zijn. U plukt ze en draait ze meteen naar beneden. Dan draagt u ze ondersteboven en beschut tegen wind naar binnen. Daar legt u ze behoedzaam neer om hun steeltjes heel kort onder de bloem af te knippen. En vervolgens laat u

ze vanuit uw opengevouwen handen neer om hun broze kelkjes voorzichtig te laten drijven op het water, in een breed kommetje dat ruimte voor hen schept. Alleen gedragen door het water geven ze hun tere broosheid over om helemaal schoonheid te zijn. Gedragen weerloosheid, kostbare broosheid.

Misschien is het ook zo bij mensen. Laat ons met tederheid elkaars broosheid en kwetsbaarheid dragen, en ja, ze ook koesteren. Immers, voorbij wat 'gewoon' lijkt, schuilt zo vaak héél veel meer. Voorbij wat we soms niet eens horen, klinkt hunkering en verlangen. Achter uiterlijke opsmuk, huilt soms eenzaamheid. En juist in wat kwetsbare broosheid lijkt, fluistert kracht. Misschien wordt het tijd om in elkaars broosheid ook ieders kracht te ontdekken. En evenzeer tijd om, omgekeerd, achter façades van kracht ook verborgen weerloosheid te ontdekken. Maar in beide gevallen worden broosheid en kwetsbaarheid slechts kracht als ze in geborgenheid gedragen worden. Alleen zo wordt broosheid niet enkel kwetsbaar maar ook kostbaar. Want, inderdaad, 'alles van waarde is weerloos'.

De columns in deze bundel zijn oorspronkelijk gepubliceerd in *Tertio* tussen 2015 en 2022 en in *Basis* tussen 2019 en 2022. Dank aan beide redactieteams voor de toestemming tot herpublicatie.

<i>Don Juan</i> , in <i>Tertio</i> 23 (2022), nr. 1166, p. 7	2022
<i>Zwierig of zwaar</i> , in <i>Basis</i> 129 (2022), nr. 6, p. 28	
<i>Contrast</i> , in <i>Basis</i> 129, nr. 4, p. 28	
<i>Tederheid</i> , in <i>Tertio</i> 23, nr. 1156, p. 7	
<i>Pas op!</i> , in <i>Basis</i> 129, nr. 2, p. 28	
<i>Ondanks alles</i> , in <i>Tertio</i> 23, nr. 1146, p. 7.	
<i>Hazenslaapjes</i> , in <i>Basis</i> 128, nr. 10, p. 28.	2021
<i>Over goed en kwaad</i> , in <i>Tertio</i> 22, nr. 1137, p. 7.	2021
<i>Anneke en Janneke</i> , in <i>Basis</i> 128, nr. 8, p. 28.	2021
<i>Haarspeldbochten</i> , in <i>Tertio</i> 22, nr. 1127, p. 9.	2021
<i>Onthaasten</i> , in <i>Basis</i> 128, nr. 6, p. 28.	2021
<i>Het kan verkeren</i> , in <i>Tertio</i> 22, nr. 1114, p. 7.	2021
<i>Taart</i> , in <i>Basis</i> 128, nr. 4, p. 28.	2021
<i>In beeld</i> , in <i>Tertio</i> 22, nr. 1102, p. 7.	2021
<i>Pure Genade</i> , in <i>Tertio</i> 22, nr. 1094, p. 7.	2021
<i>Paradox</i> , in <i>Basis</i> 128, nr. 1, p. 28.	2021
<i>Eensgezind</i> , in <i>Basis</i> 127, nr. 10, p. 28.	2020
<i>De minsten van de mijnen</i> , in <i>Tertio</i> 21, nr. 1078, p. 7.	2020
<i>Optimist</i> , in <i>Basis</i> 127, nr. 8, p. 28.	2020
<i>Leven, ten volle</i> , in <i>Tertio</i> 21, nr. 1066, p. 7.	2020
<i>Van bijendrukte en boekenwijsheid</i> , in <i>Basis</i> 127, nr. 6, p. 28.	2020
<i>Onstuitbaar</i> , in <i>Tertio</i> 21, nr. 1055, p. 7.	2020
<i>Ereprijs</i> , in <i>Basis</i> 127, nr. 4, p. 28.	2020
<i>Gebloemd</i> , in <i>Basis</i> 127, nr. 1, p. 28.	2020
<i>Ontwakende stad</i> , in <i>Basis</i> 126, nr.10, p. 28.	2019
<i>Op statige vleugels</i> , in <i>Tertio</i> 20, nr. 1031, p. 7.	2019
<i>Toeval</i> , in <i>Tertio</i> 20, nr. 1021, p. 7.	2019
<i>Kleine goedheid</i> , in <i>Basis</i> 126, nr. 8, p. 36.	2019
<i>De waarheid</i> , in <i>Tertio</i> 20, nr. 1008, p. 7.	2019
<i>In elke rimpel</i> , in <i>Tertio</i> 20, nr. 998, p. 7.	2019

<i>Maar de vogels fluiten</i> , in <i>Tertio</i> 20, nr. 988, p. 7.	2019
<i>Kostbaar broos</i> , in <i>Tertio</i> 19, nr. 977, p. 7.	2018
<i>Festina lente</i> , in <i>Tertio</i> 19, nr. 944 , p. 6.	2018
<i>Stilte</i> , in <i>Tertio</i> 19, nr. 954 , p. 7.	2018
<i>De hond</i> , in <i>Tertio</i> 19, nr. 944 , p. 6.	2018
<i>Een doordenkertje</i> , in <i>Tertio</i> 19, nr. 934 , p. 6.	2018
<i>Voorbij het voorbij</i> , in <i>Tertio</i> 18, nr. 911-912 , p. 6.	2017
<i>Ontwaren en toehoren</i> , in <i>Tertio</i> 18, nr. 911-912 , p. 6.	2017
<i>Zijn</i> , in <i>Tertio</i> 18, nr. 889, p. 6.	2017
<i>Tijd vliedt</i> , in <i>Tertio</i> 17, nr. 867, p. 3.	2016
<i>Einde en aanvang</i> , in <i>Tertio</i> 17, nr. 855-856, p. 3.	2016
<i>Zeepebel</i> , in <i>Tertio</i> 17, nr. 844, p. 3.	2016
<i>Kinderen van tegenwoordig</i> , in <i>Tertio</i> 17, nr. 833, p. 3.	2016
<i>Niet gezien</i> , in <i>Tertio</i> 16, nr. 819, p. 6.	2015
<i>Kleine mensen, grote pijn</i> , in <i>Tertio</i> 16, nr. 809, p. 6.	2015
<i>Een glimlach ontlokken</i> , in <i>Tertio</i> 16, nr. 796, p. 6.	2015
<i>Hart tegen hart</i> , in <i>Tertio</i> 16, nr. 786, p. 6.	2015